

Innhold

Forfatternes forord	5
Forord fra Kari Østerud	7
1 SENIORPOLITIKK OG LEDELSE	13
Seniorpolitikk og ledelse	13
Å delta i arbeidslivet for dem som vil og kan.....	14
Erfaring med seniorpolitisk arbeid.....	18
Eldres helse og arbeidsevne	19
Holdninger i befolkningen til eldres arbeidsevne og bidrag...	21
Holdninger blant ledere om seniorpolitikk	23
Mellomledernes utfordring	25
Eldre arbeidstakers oppfatning av egen helse og arbeidsevne.....	26
Eldre arbeidstakers syn på hvor lenge de ønsker å jobbe	27
Avtalen om inkluderende arbeidsliv.....	28
Gjennomgang og evaluering av seniorpolitiske virkemidler ..	31
Seniorpolitikk som livsfasepolitikk	33
HR- prioriteringer	35
Det gjelder å ta ledelse	36
2 HÅNDTERING AV ALDERSMANGFOLD	37
Håndtering av aldersmangfold.....	37
Om mangfold og mangfoldsledelse	38
<i>Den stille generasjonen</i>	40
<i>Baby boomers (etterkrigs generasjonen av store barnekull)</i>	41
<i>Generasjon X</i>	42
<i>Generasjon Y</i>	42
<i>Generasjon Z</i>	43
Hvor store er forskjellene, og hva er utfordringene?	43
Utfordringer og muligheter knyttet til aldersmangfold.....	46
Møte mellom aldersgrupper på jobben	48
<i>Jordbruket</i>	48
<i>Kirken</i>	49
<i>Videregående skole</i>	50
<i>En finansbedrift</i>	51
<i>Avinor</i>	52
<i>Helseinstitusjoner</i>	54

Mangfoldsledelse	55
Oppsummerende diskusjon	55
3 MESTRING, ARBEIDSMILJØ OG ARBEIDSGLEDE	59
Penger er ikke alt	59
Hva menes med mestring?.....	60
Psykologiske krav og egenkontroll	60
Jobbengasjement og arbeidsglede	66
Jobbressurser.....	69
Jobbkraft	72
Jobbressurser	72
Personlige ressurser	73
Jobbutførelse og resultater.....	74
Har eldre arbeidstakere størst jobbengasjement?.....	75
Inspirasjonsspiralen.....	77
Jobbtilfredshet og jobbengasjement er ikke nødvendigvis det samme.....	78
Skal vi fokusere på jobbengasjement eller på hele arbeidsmiljøpakka?.....	82
Jobbengasjement har også noen mørke sider	84
Oppsummering. Å jobbe med mestring, arbeidsmiljø og arbeidsglede	85
4 JAKTEN PÅ LANGSIKTIG LEDELSE.....	87
Om ledelse og ledere	87
Egenskaper	90
Perspektiv på ledelse i denne boken	95
Transformasjonsledelse.....	96
<i>Første «i»: Idealisert innflytelse</i>	97
<i>Andre «i»: Inspirerende motivasjon</i>	98
<i>Tredje «i»: Intellektuell stimulering</i>	98
<i>2.4 Fjerde «i»: Individuell hensyntaking</i>	99
Transaksjon og transformasjon.....	100
En moderne kentaur?	100
Transformasjonslederne i våre studier	102
Hva betyr ledelsesatferd for eldre arbeidstakere?.....	103
5 LANGSIKTIG LEDELSE I PLEIE- OG OMSORGSSEKTOREN	105
Pleie- og omsorgssektoren:	
Stort behov for arbeidskraft i fremtiden	105
Transformasjonsledere i pleie- og omsorgssektoren.....	108
Anvendelse av alder	112

Utvidet aktørforståelse og samspill	114
Rause virksomheter og preventive sykemeldinger	116
Damned if you do, damned if you don't!	118
Kjenn din neste som deg selv!	119
<i>Emosjoner og strukturer</i>	120
<i>Bekreftelsens makt</i>	122
Endring.....	124
Den viktige høytiden	128
Ny livsfase, nye muligheter	130
Motivasjonssamtalen: «Det ultimate utspillet»	131
Oppsummerende betraktninger	134
6 LANGSIKTIG LEDELSE I INDUSTRIEN	137
Industrien: Globale markeder og usikker fremtid	137
Transformasjonsledere i industrien	140
«Det var en gang en policy ...»	143
Grepene.....	145
Gamle problemstillinger i en ny tid	148
Når det er krevende	151
Læringen skal ikke stoppe: utvikling i sentrum	156
En «peptalk»: Den personlige tilstedeværelsen, og et blikk for alder!	160
Oppsummerende betraktninger: Alder er bare et tall ...!	162
7 HR-FUNKSJONENS ROLLE I SENIORPOLITIKKEN	165
Hva menes med HR?	165
Status for senioren i kunnskapsbedrifter – hvordan går det?.....	168
HR i norske kunnskapsbedrifter	170
HRs viktigste oppgaver	172
HR og senioren.....	173
Hensikten med seniorpolitikken.....	176
Strategier, tiltak og virkemidler i bruk	178
Spiller HR-funksjonen en rolle i for seniorpolitikken?	182
Tykke beskrivelser.....	182
Rekruttering: junior eller senior?	182
Med seniorpolitikken på plass: kunsten å servere travle seigmenn	185
Uten seniorpolitikk: Universelle HR-strategier med unntaksvise alderstilpasninger.....	188
Seleksjon I: Situasjonene HR rår over	191
Medarbeidersamtalen, en utviklingsgarantist?.....	194
HR skal bidra til god ledelse	196

Seleksjon II: Situasjonene HR ikke rår over.....	197
Hvorfor og hvor forsvinner senioren?	201
Oppsummerende punkter om HR-funksjonens rolle i seniorpolitikken.....	201
8 LANGSIKTIG LEDELSE	203
Oppsummerende betraktninger	203
Jakten etter langsiktig ledelse.....	204
Fra visjon til praksis.....	205
Den gode samtalen.....	206
Det er stor variasjon mellom ulike virksomheter.....	208
Planlagt karrieredød.....	209
Hvordan bør virksomheter arbeide med sin seniorpolitikk?.....	209
Hvordan lykkes med langsiktig ledelse?	212
Litteratur	213